

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 2

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС

Галузь знань 26 Цивільна безпека
Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
Спеціалізація
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма Правоохоронна діяльність (поліцейські)
Шифр за ОПІ: ОК 13

Мова навчання: українська

Кропивницький - 2023

Розробник:

КОВАЛЬЧУК Юлія,

доцент кафедри адміністративно-правових

дисциплін факультету №2,

доктор філософії в галузі права

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету №2 ДонДУВС

Протокол №8 від 14.11.2023

Завідувач кафедри

Ольга МЕРДОВА

Робочу програму погоджено з гарантом ОПП Правоохоронна діяльність (поліцейські)

Гарант ОПП

«14» листопада 2023 року

Ольга МЕРДОВА

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік підготовки:	2-й	
Семестр:	4-й	
Кількість кредитів ЄКТС / годин	4 / 120	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Лекції:	30 годин	
Семінарські:	20 годин	
Практичні:	10 годин	
Самостійна робота:	60 годин	
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	Залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:1	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців та фахівчинь правоохоронної діяльності для реалізації завдань Національної поліції, здатних застосовувати нормативно-правові акти, реалізовувати норми матеріального і адміністративно-процесуального права в професійній

діяльності, правильно і повно відображати результати процесуальної діяльності в юридичній документації.

Завдання: засвоєння теоретичних основ адміністративного процесу як складової адміністративного права України та однієї з профільних дисциплін, що вивчаються в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських; опанування понятійно-категоріального апарату теорії адміністративного процесу, його форм і методів; вивчення основних видів адміністративно-процесуальних проваджень, організаційних і правових засад та особливостей їх здійснення.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити навчальної дисципліни: «Судові та правоохоронні органи України», «Конституційне право», «Адміністративне право». Компетентності сформовані під час вивчення навчальної дисципліни в подальшому можуть використовуватися під час навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання							ПРН 25
	ПРН 3	ПРН 5	ПРН 10	ПРН 11	ПРН 13	ПРН 15	ПРН 16	
Знати загальнотеоретичні положення адміністративного процесу, систему суб'єктів адміністративного процесу, їх види та повноваження, поняття та види доказів, строки проваджень, поняття та види заходів забезпечення проваджень	+			+	+	+		
Знати основні види адміністративно-процесуальних проваджень, організаційні і правові засади та особливості їх здійснення	+			+	+	+		
Вміти оперувати основними поняттями адміністративного процесу			+		+			+
Вміти правильно застосовувати адміністративно-процесуальні норми до конкретних суспільних відносин			+		+		+	+
Вміти підвідомчість адміністративних справ			+		+			+

Тема 7. Розгляд справ за правилами спрощеного провадження	10	2	2			6							
Тема 8. Перегляд судових рішень в адміністратив ному судочинстві	14	4	2	2		6							
Тема 9. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністратив них справ	10	2	2			6							
Тема 10. Звернення до ЄСПЛ в адміністратив ній практиці	10	2	2			6							
Усього годин	120	30	20	10		60							

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ.

Тема 1. Теоретико-правові засади адміністративного процесу. Поняття адміністративного процесу, основні підходи до розуміння сутності адміністративного процесу у вузькому та широкому значенні; зміст та загальні особливості адміністративного процесу. Адміністративно-процесуальні норми: поняття та специфіка. Структура адміністративного процесу. Принципи адміністративного процесу. Відокремлення адміністративного процесу від інших видів юридичної процесуальної діяльності.

Тема 2. Юрисдикція адміністративних судів. Форми адміністративного судочинства. Поняття та зміст юрисдикції (підсудності) адміністративних справ. Компетенція адміністративних судів. Види підсудності адміністративних справ: предметна юрисдикція; підсудність

пов'язаних між собою вимог; інстанційна юрисдикція; територіальна юрисдикція; виключна підсудність; підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя. Наслідки недотримання правил підсудності адміністративних справ. Відмінність публічно-правових спорів від приватноправових.

Тема 3. Суб'єкти та учасники адміністративного процесу. Поняття суб'єктів адміністративного процесу, його співвідношення з поняттям учасників адміністративного процесу. Класифікація та види суб'єктів адміністративного процесу. Характеристика групи осіб, які розглядають і вирішують адміністративні справи; групи осіб, які відстоюють в адміністративному процесі особисті права та законні інтереси; групи осіб, які представляють і захищають інтереси інших осіб; групи осіб, які сприяють адміністративним провадженням.

Тема 4. Примус в адміністративному процесі. Поняття та види заходів процесуального примусу. Характеристика засобів забезпечення провадження в адміністративному судочинстві: попередження; видалення із зали судового засідання; тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, органом владних повноважень; привід; штраф. Процесуальна реалізація застосування заходів процесуального примусу.

Тема 5. Докази та строки в адміністративному процесі. Поняття адміністративного процесуального доказування. Засоби доказування: письмові докази; речові докази; електронні докази; висновки експертів; показання свідків. Дослідження та оцінка доказів у адміністративному процесі. Поняття і ознаки доказів, їх види. Вимоги, яким мають відповідати докази. Джерела доказів у адміністративному процесі. Заходи забезпечення доказів. Процесуальні строки.

Тема 6. Провадження в суді першої інстанції. Стадії провадження в суді першої інстанції. Позов в адміністративному процесі. Вимоги до оформлення адміністративного позову. Складання адміністративного позову. Відкриття провадження в адміністративній справі. Підготовче провадження. Судовий розгляд адміністративної справи. Судові рішення в адміністративному процесі.

Тема 7. Розгляд справ за правилами спрощеного провадження. Порядок та критерії обрання форми спрощеного провадження. Порядок відкриття провадження щодо розгляду справи за правилами спрощеного провадження. Особливості розгляду справ за правилами спрощеного провадження.

Тема 8. Перегляд судових рішень в адміністративному судочинстві. Поняття та форми перегляду судових рішень. Порядок розгляду адміністративних справ у порядку апеляційного провадження. Порядок розгляду адміністративних справ у порядку касаційного провадження. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Тема 9. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та

інших суб'єктів владних повноважень. Особливості провадження у справах щодо оскарження актів дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Окремі категорії термінових адміністративних справ. Особливості розгляду типових та зразкових справ. Адміністративні справи незначної складності

Тема 10. Звернення до ЄСПЛ в адміністративній практиці. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та Протоколи до неї: основні аспекти. Звернення до Європейського суду з прав людини. Право на справедливий судовий розгляд. Застосування практики ЄСПЛ при тлумаченні загальних положень та принципів адміністративного судочинства.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- активні методи навчання: рольові ігри, робота в малих групах.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

для денної форми навчання

	Поточний контроль			Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Залік/екзамен
	30	10	20	40
Всього за навчальну дисципліну	100			

Для переводу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 30 =$$

Модульна контрольна робота

- 19-20 балів – «5» відмінно;
- 15-18 балів – «4» добре;
- 10-14 балів – «3» задовільно;
- 0-9 балів – «0» незадовільно.

При оцінюванні заліку/екзамену на денній формі навчання застосовуються такі критерії:

- 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.

67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Вітвіцький С.С., Хайлова Т.В., Пересада О.М. Адміністративне право та процес: навчальний посібник. Київ: ВД "Дакор", 2022. 320 с.
2. Вітвіцький С. С., Філіпенко А. С. Адміністративний процес. Курс лекцій : навч. посіб. Київ: ВД «Дакор», 2021. 186 с.
3. Збірник практичних завдань з дисципліни «Адміністративний процес»: навчальний посібник / О.М. Мердова, А.П. Сахно, І.К. Хозлу та ін. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. 124 с.

Додаткові

1. Адміністративне процесуальне право України : навч.-метод. посіб. / І. О. Картузова; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Київ: Фенікс, 2016. 400 с.
2. Адміністративне процесуальне право: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. Т.П. Мінки. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 320 с.
3. Адміністративний процес України: підручник/ за заг.ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500с
4. Адміністративний процес (загальна частина): навч.-метод.посіб. для здобувачів вищої освіти денної форми навчання / А. Осадчий, О. Закаленко, Д. Біленець; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2023. 185 с.
5. Адміністративний процес (загальна частина) : навчальний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / С.В. Ківалов,

А.Ю. Осадчий, О.В. Закаленок. Одеса, 2019. 224 с.

6. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / за заг. ред. Н.Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. 312 с.

7. Адміністративне судочинство України: теорія та практика : монографія / Вищ. адмін. суд України; за заг. ред. О. М. Нечитайла. Київ: Компанія "ВАІТЕ", 2015. 288 с.

8. Калмикова Я. С. Докази та доказування в адміністративному судочинстві : монографія / за заг. ред. О. Б. Червякової. Харків: Фактор, 2014. 280 с.

9. Ківалов С. В., Картузова І. О., Осадчий А. Ю. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина: підручник. Одеса : Фенікс, 2014. 342 с.

10. Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України : теорія, практика : підручник / Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка В.М. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Г. В. Київ : ВД «Дакор», 2020. 1346 с.

11. Європейський суд з прав людини справа «Кузнецов та інші проти України» (Case of Kuznetsov and others v. Ukraine) (Заяви № 9988/16, № 41238/16 та № 44703/19). URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/zakonodastvo/Kuznetsov_Ukraine.pdf

Нормативно-правові акти

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. - Ст.446 (із змінами і доповненнями).

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта». URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/>

2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

3. Офіційний портал Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/>